

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 146/08-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. apríla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., so sídlom B., zastúpenej konateľom Ing. P. Š., právne zastúpenej advokátkou JUDr. R. F., Š., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 56/2007 z 28. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. apríla 2008 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., so sídlom B., zastúpenej konateľom Ing. P. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), právne zastúpenej advokátkou JUDr. R. F., Š., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obo 56/2007 z 28. novembra 2007 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že najvyšší súd ako odvolací súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Cb 94/01-26 zo 17. januára 2007 a sťažovateľa ako žalovaného zaviazal na náhradu trov odvolacieho konania v sume 128 856 Sk.

V odvolaní proti označenému rozsudku krajského súdu sťažovateľ *„predovšetkým namietal, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je zmätočné, nezrozumiteľné, rozporuplné, nedostatočne odôvodnené, tak v merite veci, ako aj pri rozhodovaní o úrokoch z omeškania (príslušenstve k žalovanej pohľadávke) a trovách konania. Takýmto postupom súdu sa sťažovateľovi ako účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom a nedostatkom riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sa porušilo aj ústavné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie“*.

Sťažovateľ opiera svoju sťažnosť o túto argumentáciu:

«... Odvolací súd - porušovateľ, vytyčil na deň 28. 11. 2007 odvolacie pojednávanie. Vtedajší štatutárny zástupca sťažovateľa - Ing. M. L., ako osoba oprávnená a povinná sťažovateľa zastupovať vo všetkých právnych veciach, konať v jeho mene a vykonávať jeho vôľu, sa však v čase konania odvolacieho pojednávania zdržiaval na služobnej ceste v Číne. Z tohto dôvodu právna zástupkyňa sťažovateľa v dostatočnom časovom predstihu ospravedlnila neúčast' sťažovateľa na pojednávaní a dovolila si porušovateľa požiadať o odročenie pojednávania na iný termín z dôvodu, že sťažovateľ ako účastník konania trvá na svojej účasti na pojednávaní a má záujem sa vyjadriť k prejednávanej veci osobne. Z uvedeného dôvodu, prihliadnuc na hospodárnosť konania a nenavyšovanie jeho trov, svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlnila aj právna zástupkyňa sťažovateľa.

Napriek vyššie uvedenej ospravedlnenej neúčasti na pojednávaní a žiadosti o odročenie pojednávania na iný termín, porušovateľ otvoril odvolacie pojednávanie a v merite veci rozhodol rozsudkom, doručeným sťažovateľovi cestou jeho právnej

zástupkyne dňa 14. 02. 2008.

Svoj procesný postup, ktorým sťažovateľovi odňal možnosť konať pred súdom, porušovateľ odôvodnil tým, že „prítomnosť štatutárneho zástupcu žalovaného v odvolacom konaní nebola dôvodná a neprítomnosťou štatutárneho zástupcu žalovaného nebola žalovanému odňatá možnosť konať pred súdom“.

Vo veci samej porušovateľ na základe podaného odvolania, v ktorom odvolateľ - sťažovateľ namietal predovšetkým popri nesprávnom právnom posúdení veci aj zmätočnosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. V časti odôvodnenia týkajúcej sa úvah, ktorými sa odvolací súd - porušovateľ spravoval, čo považoval za preukázané, ako sa vysporiadal s relevantnými námietkami nezákonnosti a neústavnosti napadnutého rozhodnutia, rovnako možno rozsudok porušovateľa považovať za nepreskúmateľný, nedostatočne odôvodnený.

Toto rozhodnutie porušovateľa je v rozpore s požiadavkou preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí. Odôvodnenie rozsudku totiž musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku súdu a súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť dostatočne vysvetlený nielen s poukázaním na všetky skutočnosti z vykonaného dokazovania, ale tiež s poukázaním na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku predovšetkým je poukázať na správnosť rozsudku a odôvodnenie súčasne musí byť aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia v konaní o jeho preskúmaní (odvolacím, dovolacím, prípadne Ústavným súdom), teda musí byť preskúmateľné. Tento rozsudok však požiadavkám kladeným na rozhodnutie súdu nevyhovuje.

Porušovateľ teda odoprel právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie a nerešpektoval jeho Ústavou SR garantované právo konať pred súdom, a to jednak svojím postupom, ktorým pojednával a rozhodol meritórne v jeho ospravedlnenej neprítomnosti a jednak vydaným rozhodnutím, ktoré nenapĺňa zásadu jeho hodnovernosti a preskúmateľnosti, nevzbudzuje právnu istotu v jeho spravodlivosť, ústavnosť a zákonnosť.»

Opierajúc sa o uvedené sťažovateľ tvrdí, že „Popísaným spôsobom porušovateľ -

Najvyšší súd SR poprel ústavné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“, pričom „Uvedené porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa spočívajú predovšetkým v tom, že:

1.) porušovateľ porušil právo sťažovateľa konať pred súdom, zamedzil mu vyjadriť sa ústne osobne na odvolacom pojednávaní a ústne prezentovať v odvolaní uvedené skutočnosti. Napriek tomu, že sťažovateľ sa z neúčasti na pojednávaní riadne a včas, z vážnych dôvodov objektívnu mu účasť na pojednávaní znemožňujúcich, súd bez jeho prítomnosti rozhodol, nerešpektujúc predovšetkým jeho právo sa k veci vyjadriť a nerešpektujúc zásadu ústnosti, zaužívanú v občianskom súdnom konaní.

2.) porušovateľ poprel právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, keď svoje rozhodnutie dostatočne presvedčivo neodôvodnil, neuviedol, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní spravoval a o aké zákonné ustanovenia sa oprel“.

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1. Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obo 56/2007 porušil právo obchodnej spoločnosti P. s. r. o., so sídlom B., zast. Ing. P. Š., konateľom na základe čl. 46 ods. 1 a 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd SR rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2 Obo 56/2007 zo dňa 28. 11. 2007 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti P. s. r. o., so sídlom B., zast. Ing. P. Š., konateľom priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 25.711.828,80,- Sk spolu so 17,6%ným ročným úrokom z tejto sumy od 03. 12. 2000 ku dňu podania tejto sťažnosti, ktorú mu je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Obchodnej spoločnosti P. s. r. o., so sídlom B., zast. Ing. P. Š., konateľom priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 153.367,- Sk (slovom Stopäťdesiattritisícristošesťdesiatsedem Slovenských korún), a to za 2 úkony právnej pomoci (príprava a prevzatie veci, spísanie sťažnosti; 1 úkon právnej pomoci: 64.250,- Sk + 190,- paušál hotových výdavkov + 19 % DPH), ktorú je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť

jeho advokátovi JUDr. R. F., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ tiež žiada, aby mu bolo priznané „primerané finančné zadostučinenie v sume 25.711.828,80,- Sk spolu so 17,6%ným ročným úrokom z tejto sumy od 03. 12. 2000 ku dňu podania tejto sťažnosti, ktorá suma v celosti predstavuje ujmu sťažovateľa, spôsobenú konaním porušovateľa nielen pre prípad začatia núteného výkonu rozhodnutia zo strany žalobcu v konaní pred porušovateľom, ale je aj vyčíslením ujmy, ktorá bola sťažovateľovi spôsobená a v dôsledku čoho nemal možnosť zúčastňovať sa vyhlásených súťaží a získavať zákazky spôsobom a v rozsahu, ako pred podaním návrhu zo strany žalobcu o zaplatenie žalovanej istiny“.

Súčasťou sťažnosti je aj návrh na vydanie dočasného opatrenia podľa § 52 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorým by ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

Zo sťažnosti vyplýva, že proti napadnutému rozsudku bolo podané dovolanie, o ktorom ku dňu podania tejto sťažnosti nebolo ešte rozhodnuté.

Sťažovateľ žiada o anonymizáciu svojich osobných údajov.

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z dvoch základných dôvodov:

1. Z dôvodu, že najvyšší súd *„porušil právo sťažovateľa konať pred súdom, zamedzil mu vyjadriť sa ústne osobne na odvolacom pojednávaní a ústne prezentovať v odvolaní uvedené skutočnosti. Napriek tomu, že sťažovateľ sa z neúčasti na pojednávaní riadne a včas, z vážnych dôvodov objektívnu mu účasť na pojednávaní znemožňujúcich, súd bez jeho prítomnosti rozhodol, nerešpektujúc predovšetkým jeho právo sa k veci vyjadriť a nerešpektujúc zásadu ústnosti, zaužívanú v občianskom súdnom konaní“*.

2. Z dôvodu nepreskúmateľnosti a nepresvedčivosti napadnutého rozsudku, keďže najvyšší súd *„poprel právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, keď svoje rozhodnutie dostatočne presvedčivo neodôvodnil, neuviedol, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní spravoval a o aké zákonné ustanovenia sa oprel“*.

1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa odňatím možnosti konať pred súdom

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý kompetenčne predchádza pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak... f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Z citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že námietka odňatia možnosti konania pred súdom je uplatniteľná proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, t. j. ak účastník konania pred všeobecným súdom túto námietku v dovolaní uplatní, musí o nej dovolací súd rozhodnúť.

Z uvedeného vyplýva, že vo vzťahu k námietke sťažovateľa, podľa ktorej mu najvyšší súd ako odvolací súd odňal možnosť konať pred súdom, mal sťažovateľ k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok, o ktorom je oprávnený a zároveň povinný rozhodnúť najvyšší súd ako dovolací súd, pričom z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ túto možnosť aj využil.

Právomoc najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu rozhodnúť o námietke sťažovateľa

založenej na argumentácii, že mu bola odvolacím súdom odňatá možnosť konať pred súdom, uplatnenej aj v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, vzhľadom na princíp subsidiarity vylučuje, aby o nej rozhodoval ústavný súd, a preto vo vzťahu k tomuto sťažnostnému dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje, že ak by akceptoval sťažnostnú námietku sťažovateľa vznikol by ústavne neakceptovateľný stav, keď by o rovnakej veci rozhodovali paralelne dva orgány súdneho typu.

2. K namietanému porušeniu označených práv z dôvodu nepreskúmateľnosti a nepresvedčivosti napadnutého rozsudku

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať, ktoré základné práva alebo slobody sa podľa sťažovateľa porušili.

Zo vzájomnej väzby medzi citovanými ustanoveniami zákona o ústavnom súde [§ 20 ods. 1 a § 50 ods. 1 písm. a)] vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy alebo kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08), t. j. uviesť z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

Ako vyplýva z citovaného znenia sťažnosti, sťažovateľ sa v nej obmedzil na všeobecné konštatovanie, že *„rozhodnutie porušovateľa je v rozpore s požiadavkou*

preskúmateľnosti a presvedčivosti súdnych rozhodnutí“, resp. že najvyšší súd „*poprel právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, keď svoje rozhodnutie dostatočne presvedčivo neodôvodnil, neuviedol, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní spravoval a o aké zákonné ustanovenia sa oprel“*.

Argumentácia sťažovateľa sa teda zúžila iba na všeobecné konštatovanie, že jeho označené práva boli porušené, keďže napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný a nepresvedčivý, bez zdôvodnenia, resp. poukázania na to, o čo opiera citované tvrdenie. Sťažovateľ v sťažnosti neuvádza žiadne konkrétne výhrady voči namietanému rozsudku, ktoré by bolo možné zo strany ústavného súdu posúdiť a prípadne im oponovať, a na tomto základe zhodnotiť, či sú (ne)opodstatnené.

Opierajúc sa o uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatoval, že sťažnosť sťažovateľa zastúpeného kvalifikovaným právnym zástupcom nie je vo vzťahu k sťažnostnému dôvodu založenému na tvrdení, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný a nepresvedčivý, žiadnym spôsobom odôvodnená, a nie je podložená žiadnymi dôkazmi navrhnutými sťažovateľom, a preto vo vzťahu k tomuto sťažnostnému dôvodu sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

V súvislosti s uvedeným záverom ústavný súd považoval za potrebné pripomenúť, že taký rozsah nedostatkov zákonom predpísaných náležitostí, aký vyplýva zo sťažnosti sťažovateľa, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04).

Nad rámec uvedeného ústavný súd tiež uvádza, že odôvodnenie sťažnosti založené na všeobecnom tvrdení, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný a nepresvedčivý, zakladá v súlade so stabilizovanou judikatúrou ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (m. m. I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05 atď.) aj

dôvod na odmietnutie sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, pretože sťažnosť v predloženom znení neumožňuje, aby ústavný súd posúdil priamu príčinnú súvislosť medzi týmto tvrdením sťažovateľa a označenými právami, ku ktorých porušeniu malo v dôsledku tohto tvrdenia dôjsť, a na tomto základe dospel k záveru, že sťažnosť je opodstatnená a prijal ju na ďalšie konanie. Navyše ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku priloženého k sťažnosti nenašiel také argumenty, ktoré by potvrdzovali všeobecné tvrdenia sťažovateľa a umožňovali dospieť k záveru, že napadnutým rozsudkom boli označené práva sťažovateľa porušené.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa (návrh na vydanie dočasného opatrenia, žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2008